

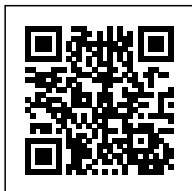

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

VII. volební období

939/0

Zpráva o činnosti kontrolní rady Grantové agentury České republiky za období od října 2015 do září 2016

Předkladatel: GA ČR

Doručeno poslancům: 21. října 2016 v 14:24

Zpráva o činnosti kontrolní rady Grantové agentury České republiky za období od října 2015 do září 2016

Zpráva kontrolní rady (dále jen KR) Grantové agentury České republiky (dále jen GA ČR) předkládaná Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky (dále jen PS PČR) shrnuje činnost KR za uplynulých dvanáct měsíců, tedy za období říjen 2015 až září 2016. Úzce navazuje na dílčí zprávu o činnosti za období od října 2015 do března 2016, obsahuje i důležité skutečnosti obsažené v této dílčí zprávě.

Působnost, složení a zasedání KR

KR je kontrolním orgánem, který byl ustanoven zákonem č. 110/2009 Sb., měnícím zákon č. 130/2002 Sb. o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, podle § 36, odst. 7 tohoto zákona. V rámci svého legislativního zadání KR GA ČR ve smyslu znění odst. 6, § 36 zákona č. 130/2002 Sb. kontroluje legitimitu a regulérnost rozdělování finančních prostředků GA ČR a hospodaření s majetkem státu, k němuž má GA ČR příslušnost hospodaření. Dále projednává stížnosti na postup poskytovatele při hodnocení návrhů grantových projektů. Mimo to je KR orgánem, který může v důležitých případech předkládat stanoviska předsednictvu GA ČR. Stanoviska, která jsou takto vydávána v rámci kompetence kontrolní rady, jsou pro předsednictvo GA ČR závazná.

V uplynulém období KR pracovala v téměř plném personálním obsazení. Z 10 členů, jak ukládá zákon, bylo PS PČR zvoleno 9 členů, z nichž jeden k 1. září abdikoval. KR pracovala v následujícím složení: prof. Ing. Rostislav Drochytka, CSc., prof. PhDr. Jana Geršlová, CSc. (místopředsedkyně), prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D., prof. Ing. Ladislav Jakl, CSc, doc. JUDr. Věra Kalvodová, Dr., prof. Ing. Petr Konvalinka, CSc., prof. Ing. Stanislav Labík, CSc. (předseda) – do 1. září 2016, prof. Ing. Mária Režňáková, CSc. a Ing. Mirka Wildmannová, Ph.D. K úplnému počtu členů KR zbývá dovolit dva členy.

Ve sledovaném časovém období uskutečnila KR celkem 7 zasedání – konkrétně v termínech 3. 11. 2015, 14. 1. 2016, 18. 2. 2016, 3. – 4. 3. 2016 (zasedání proběhlo společné s předsednictvem GA ČR), 7. 4. 2016, 2. 6. 2016 a 7. 9. 2016.. Průměrná účast členů KR na zasedáních byla téměř 90 procent. Jednání KR probíhala až na jedinou výjimku v prostorách sídla GA ČR na Evropské třídě v Praze 6.

Předseda GA ČR prof. RNDr. Ivan Netuka, DrSc., ředitelka Kanceláře GA ČR Ing. Lada Knetlová a vedoucí úseku kontroly Ing. Martina Vondráčková se zúčastňovali pravidelně zasedání KR, na nichž podávali informace o aktuální činnosti GA ČR. Zároveň tak dostával předseda GA ČR od členů KR přímé informace o zjištěných problémech jak ve finanční, tak i procesní oblasti systému grantové podpory základního výzkumu. Pro zajištění dobré informovanosti mezi KR a vedením GA ČR se předseda KR také pravidelně zúčastňoval zasedání předsednictva GA ČR.

Dohled nad činností a kontrola rozdělování finančních prostředků

Ve sledovaném období poskytovala GA ČR účelovou podporu na řešení grantových projektů v rámci několika skupin grantových projektů:

1. standardní grantové projekty (podpora projektů základního výzkumu bez dalších omezujících podmínek), které tvoří nejpočetnější skupinu podporovaných grantových projektů základního výzkumu;
2. juniorské grantové projekty na podporu mladých a začínajících vědeckých pracovníků především k budování mezinárodně zkušených vědeckých týmů;
3. postdoktorské projekty na podporu mladých a začínajících vědeckých pracovníků (nové soutěže se již nevyhlašují);
4. mezinárodní grantové projekty –
 - podpora projektů základního výzkumu na základě bilaterálních dohod GA ČR se zahraničními grantovými institucemi, zejména s Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG), National Science Council of Taiwan (MOST) a National Research Foundation of Korea (NRF)
 - podpora projektů základního výzkumu hodnocených na principu „*Lead Agency*“ (LA), ve spolupráci s Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung (FWF), Rakousko;
5. projekty na podporu excelence v základním výzkumu – multidisciplinární projekty špičkového základního výzkumu pro několik vědeckých týmů, které nelze financovat v rámci standardních grantových projektů GA ČR.

Pro personální zajištění kontrolní činnosti KR v jednotlivých vědních oblastech si členové KR rozdělili jednotlivé oborové komise a jejich panely následovně:

- úsek technických věd:

prof. Ing. Rostislav Drochytka, CSc.

prof. Ing. Petr Konvalinka, CSc.

- úsek věd o neživé přírodě:

prof. Ing. Stanislav Labík, CSc.

- úsek lékařských a biologických věd:

prof. PhDr. Jana Geršlová, CSc.

Ing. Mirka Wildmannová, Ph.D.

- úsek společenských a humanitních věd:

prof. Ing. Ladislav Jakl, CSc.

prof. Ing. Mária Režňáková, CSc.

- úsek zemědělských a biologicko-environmentálních věd:

prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D.

doc. JUDr. Věra Kalvodová, Dr.

Kontrolní činnost KR je do značné míry určována harmonogramem vyhlášení a hodnocení veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích. Veřejná soutěž GA ČR je pro následující rok zpravidla vyhlašována s termínem uzávěrky na přelomu března a dubna a v následujících dvou měsících probíhá nejprve formální kontrola náležitostí předložených návrhů projektů a bezprostředně potom navazuje první fáze hodnocení návrhů projektů. Na úrovni panelů probíhá výběr zpravodajů a zahraničních oponentů. Důležitou součástí této fáze posuzování je zajištění dostatečného počtu nezávislých odborných posudků. Následuje důkladná diskuse na úrovni panelů a určení pořadí návrhů projektů. V dalším kroku následuje určení finálního pořadí návrhů projektů na úrovni jednotlivých oborových komisí, které pak doporučí návrhy projektů pro financování. Předsednictvo GAČR pak definitivně rozhoduje o financování grantových projektů.

V hodnoceném období došlo ke všem činnostem odborných a řídicích orgánů GA ČR. Jednalo se zejména o následující zasedání odborných panelů, oborových komisí a předsednictva GA ČR:

- **Druhá fáze hodnocení žádostí o udělení grantů GA ČR, která probíhala v měsících říjnu až listopadu 2015**

Kontrolní rada může potvrdit, že celý proces výběru grantů a jejich hodnocení probíhalo standardním způsobem. Hlavní úlohu v tom mají odborné panely, které musí po zhodnocení všech návrhů projektů stanovit ve druhé fázi hodnocení pořadí návrhů projektů v rámci každého panelu. Oborové komise (OK) pak stanovují pořadí návrhů projektů v rámci dané vědní oblasti. OK jsou přitom ustaveny pro pět oblastí daných statutem GA ČR: OK1 – technické vědy, OK2 – vědy o neživé přírodě, OK3 – lékařské a biologické vědy, OK4 – společenské a humanitní vědy a OK5 – zemědělské a biologicko-environmentální vědy. Definitivní výběr financovaných projektů je proveden předsednictvem GA ČR v součinnosti s předsedy a

místopředsedy všech oborových komisí. V uplynulém období byla přitom vždy respektována doporučení panelů a oborových komisí. Výsledky celého procesu hodnocení shrnují následující tabulky¹:

Standardní projekty

Oblast	Počet všech návrhů	Počet posuzovaných návrhů	Počet financovaných projektů	Úspěšnost [%]
technické vědy	357	354	99	28,0
vědy o neživé přírodě	362	361	103	28,5
lékařské a biologické vědy	274	269	75	27,9
společenské a humanitní vědy	704	701	191	27,2
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	252	252	71	28,2
celkem	1949	1937	539	27,8

Juniorské projekty

Oblast	Počet všech návrhů	Počet posuzovaných návrhů	Počet financovaných projektů	Úspěšnost [%]
technické vědy	65	57	15	26,3
vědy o neživé přírodě	82	79	21	26,6
lékařské a biologické vědy	49	46	12	26,1
společenské a humanitní vědy	40	33	9	27,3
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	61	57	15	26,3
celkem	297	272	72	26,5

Mezinárodní (bilaterální) projekty

Oblast	Počet všech návrhů	Počet posuzovaných návrhů	Počet financovaných projektů	Úspěšnost [%]
technické vědy	12	8	3	37,5
vědy o neživé přírodě	19	15	7	46,7
lékařské a biologické vědy	6	4	3	75,0
společenské a humanitní	8	7	1	14,3

¹ Nové aktuální údaje budou k dispozici koncem listopadu 2016.

vědy				
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	6	5	1	20,0
celkem	51	39	15 ²	38,5

V rámci společné výzvy na podávání mezinárodních (hodnocených na principu LA) rakousko-českých projektů základního výzkumu bylo podáno 68 návrhů projektů, které splňovaly podmínky pro hodnocení FWF, z nichž bylo financováno 9 projektů s počátkem řešení 2016.

Z těchto dat je vidět, že proces hodnocení návrhů projektů vede, s výjimkou mezinárodních projektů, k přibližně stejné úspěšnosti grantových návrhů.

Zvláštní pozornost byla věnována důvodům pro nepřijetí nebo vyřazení projektů ze soutěží. U standardních projektů bylo z celkových 1949 návrhů vyřazeno 12 návrhů projektů, tedy 0,6 %. Důvodem bylo:

- 4x – navrhovatel nebo spolunavrhovatel podal více projektů,
- 1x – chyběla plná moc k podání třetí osobou,
- 2x – text návrhu projektu byl v nepovoleném jazyce,
- 5x – došlo k odstoupení ze soutěže.

U juniorských projektů bylo z celkových 297 návrhů vyřazeno 25 návrhů projektu, tedy 8,4 %. Důvodem bylo:

- 24x – nesplnilo povinnou stáž nebo byla překročena maximální dobu od obhajoby,
- 1x – text návrhu projektu byl v nepovoleném jazyce.

V mezinárodních soutěžích bylo z 51 návrhů vyřazeno 12, tedy 23,5 %. Přitom důvody pro vyřazení byly:

- 7x – nebyl návrh doporučen k financování od zahraničního poskytovatele,
- 5x – došlo k odstoupení ze soutěže.

Z rozboru pak vyplývá, že navrhovatelé standardních projektů již jsou, až na výjimky, schopni podat návrh bez formálních chyb. U juniorských návrhů musí navrhovatelé věnovat větší pozornost dodržení podmínek pro zařazení do soutěže, zejména trvání zahraniční stáže. U mezinárodních soutěží pak často dochází k nesouladu mezi hodnocením na straně obou kooperujících grantových agentur

² Data k 30. 3. 2016, nové aktuální údaje budou k dispozici koncem listopadu 2016.

nebo ke špatné koordinaci mezi českým a zahraničním navrhovatelem. U správně podaných návrhů je ale velmi vysoká pravděpodobnost úspěchu.

Celkově lze shrnout, že hodnocení žádostí o udělení grantu v GA ČR probíhalo podle jejich odborné kvality a přiměřenosti finančních požadavků.

- **Hodnocení průběžných zpráv řešených projektů, které probíhalo převážně v únoru 2016**

K hodnocení průběžných zpráv řešených projektů dochází nejprve v odborných panelech, následně v oborových komisích a závěrečné finální uzavření hodnocení je provedeno předsednictvem. Výsledky hodnocení průběžných zpráv řešených projektů shrnují následující tabulky:

Standardní projekty

Oblast	Splněno	Splněno s výhradou	Zastaveno	Celkem
technické vědy	194	28	3	225
vědy o neživé přírodě	255	19	1	275
lékařské a biologické vědy	167	18	0	185
společenské a humanitní vědy	262	50	2	314
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	185	9	0	194
celkem	1063	124	6	1193

Postdoktorské projekty

Oblast	Splněno	Splněno s výhradou	Zastaveno	Celkem
technické vědy	24	5	0	29
vědy o neživé přírodě	26	4	0	30
lékařské a biologické vědy	14	4	0	18
společenské a humanitní vědy	28	15	0	43
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	23	2	0	25
celkem	115	30	0	145

Juniorské projekty

Oblast	Splněno	Splněno s výhradou	Zastaveno	Celkem
technické vědy	11	0	0	11
vědy o neživé přírodě	18	1	0	19

lékařské a biologické vědy	14	0	0	14
společenské a humanitní vědy	5	0	0	5
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	8	0	0	8
celkem	56	1	0	57

Mezinárodní (bilaterální) projekty

Oblast	Splněno	Splněno s výhradou	Zastaveno	Celkem
technické vědy	6	0	0	6
vědy o neživé přírodě	10	1	0	11
lékařské a biologické vědy	2	0	0	2
společenské a humanitní vědy	0	0	0	0
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	0	0	0	0
celkem	18	1	0	19

Projekty na podporu excelence v základním výzkumu

Oblast	Splněno	Splněno s výhradou	Zastaveno	Celkem
technické vědy	6	0	0	6
vědy o neživé přírodě	7	2	0	9
lékařské a biologické vědy	6	1	0	7
společenské a humanitní vědy	8	1	0	9
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	6	0	0	6
celkem	33	4	0	37

Průběh řešení grantových projektů byl ve velké většině projektů bez jakýchkoliv problémů jak po odborné, tak finanční stránce. U podstatně nižší části projektů (12,5 %) byly nalezeny určité problémy ve způsobu řešení projektů např. nedostatečná publikační aktivita, nepřesnosti v použití nebo doložení čerpání finančních prostředků či nedostatečné upřesnění plánu řešení projektu pro příští rok. Pouze u minima projektů (0,5 %) byla nalezena taková pochybení, že bylo ukončeno jejich financování a projekty proto nebudou dále pokračovat.

- **Hodnocení závěrečných zpráv ukončených projektů, které bylo náplní prací poradních orgánů v průběhu března 2016.**

V průběhu zasedání byly hodnoceny výsledky dosažené při řešení financovaných projektů s rokem ukončení 2015 a projektů, kdy bylo na žádost řešitele odloženo hodnocení zpravidla o jeden rok. Výsledkem hodnocení projektu může být vynikající, splněno, splněno s výhradou, nesplněno či odloženo. Výsledky hodnocení průběžných zpráv řešených projektů shrnují následující tabulky:

Standardní projekty

Oblast	Vynikající	Splněno	Splněno s výhradou	Nesplněno	Odložené hodnocení	Celkem
technické vědy	15	54	6	1	10	86
vědy o neživé přírodě	20	60	0	0	5	85
lékařské a biologické vědy	9	34	3	0	9	55
společenské a humanitní vědy	13	43	8	7	84	155
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	17	27	2	0	18	64
celkem	74	218	19	8	126	445

Postdoktorské projekty

Oblast	Vynikající	Splněno	Splněno s výhradou	Nesplněno	Odložené hodnocení	Celkem
technické vědy	2	19	2	1	5	29
vědy o neživé přírodě	5	22	0	0	3	30
lékařské a biologické vědy	1	6	0	0	3	10
společenské a humanitní vědy	3	14	0	6	32	55
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	0	10	2	0	12	24
celkem	11	71	4	7	55	148

Mezinárodní (bilaterální) projekty

Oblast	Vynikající	Splněno	Splněno s výhradou	Nesplněno	Odložené hodnocení	Celkem
technické vědy	0	4	1	0	0	5
vědy o neživé přírodě	0	4	0	0	0	4
lékařské a biologické vědy	1	2	0	0	2	5
společenské a humanitní vědy	0	0	0	0	0	0
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	0	0	0	0	1	1
celkem	1	10	1	0	3	15

Po zkušenostech z uplynulých let rozhodlo předsednictvo GA ČR, že podíl vynikajících projektů v jednotlivých panelech nemá překročit 20 %. V předchozích letech se totiž ukázalo, že v oblastech lékařských a biologických věd (OK3) a zemědělských a biologicko-environmentálních věd (OK5) doporučovaly panely zařadit mezi excelentní až 50 % ukončených projektů.

Mimo to se stále ukazují poměrně významné rozdíly mezi jednotlivými vědeckými oblastmi z hlediska úspěšnosti projektů. Zejména projekty v oblasti společenských a humanitních věd (OK4) jsou velmi často hodnoceny jako nesplněné nebo je požádáno o odložení jejich hodnocení. Tato skutečnost je pravděpodobně dána odlišnými publikačními zvyklostmi v dané oblasti, nicméně KR plánuje provést spolu s předsednictvem GA ČR analýzu tohoto stavu a v případě potřeby přijmout vhodná nápravná opatření. Převážné většiny všech zasedání panelů a oborových komisí se zúčastňovali pověřeni členové předsednictva GA ČR a jejich účast tak nemalou měrou přispívá ke korektnímu průběhu soutěží.

Stejně jako v minulých letech vykonávali členové KR kontrolní činnost na některých zasedáních hodnotících panelů a oborových komisí. Cílem byla kontrola jednotného postupu při hodnocení a případné upozornění členů těchto odborných orgánů na odchylky projektů od zadávacích dokumentací, ale i na chyby, omyly či nedostatky, které se v minulosti vyskytovaly při hodnocení navrhovaných i řešených projektů. Zvýšený důraz byl přitom kladen na zjišťování nedostatků při čerpání přidělených finančních prostředků.

Ve všech třech výše uvedených fázích hodnocení bylo členy KR fyzicky celkem provedeno 70 kontrol na zasedání odborných panelů a oborových komisí.

Nejdůležitější skutečnosti získané z těchto kontrol pak byly hodnoceny vždy na následujícím zasedání KR a se shrnutím výsledků kontrolní činnosti bylo pravidelně seznamováno předsednictvo GA ČR.

- **Hodnocení čerpání finančních prostředků poskytnutých příjemcům na řešení projektů**

V uplynulém období KR úzce spolupracovala s úsekem kontroly Kanceláře GA ČR při kontrolách čerpání finančních prostředků poskytnutých příjemcům na řešení projektů. Většina kontrol probíhala podle předem schváleného plánu kontrol. Další část projektů pak byla kontrolována na základě požadavků KR, odborných panelů a oborových komisí. Všechny kontroly proběhly formou veřejnosprávní kontroly na místě. Za uplynulých dvanáct měsíců byly zkontrolováno celkem 135 grantových projektů u následujících příjemců (20 institucí):

• Vysoká škola chemicko-technologická v Praze	22 projektů
• Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.	10 projektů
• Ústav biologie obratlovců AV ČR, v.v.i.	11 projektů
• Vysoké učení technické v Brně	2 projekty
• Masarykova univerzita v Brně	1 projekt
• Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v.v.i.	2 projekty
• Biofyzikální ústav AV ČR, v.v.i.	1 projekt
• Mendelova univerzita v Brně	1 projekt
• Česká geologická služba	15 projektů
• Vysoká škola finanční a správní, z.ú.	3 projekty
• Národní galerie v Praze	10 projektů
• Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze	1 projekt
• Technická univerzita v Liberci	5 projektů
• České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební	35 projektů
• Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta	3 projekty
• Vysoká škola evropských a regionálních studií	1 projekt
• Biologické centrum AV ČR, v.v.i..	2 projekty
• Univerzita Palackého v Olomouci, Lékařská fakulta	10 projektů

Poznatky z působení KR v průběhu kontrolní činnosti a spolupráce s předsednictvem GA ČR

O kontrolní činnosti a spolupráci s předsednictvem GA ČR je možné konstatovat:

1. Významným způsobem se zlepšila komunikace mezi GAČR a odbornou veřejností. Příkladem může být setkání organizované Radou Vysokých škol s názvem „*Role GA ČR ve financování základního výzkumu II*“, které proběhlo 11. 2. 2016, za účasti předsednictva, členů vědecké rady a kontrolní rady GA ČR v Modré posluchárně Karolina UK Praha. Jsme přesvědčeni, že vyšší důraz na otevřenost a probíhající diskuse mezi GA ČR na straně jedné a Akademií věd ČR, vysokými školami a ostatními příjemci grantových prostředků na straně druhé podstatným způsobem snižuje rozpory při udělování a hodnocení grantů. Je pochopitelné, že vzhledem k tomu, že téměř tři čtvrtiny navrhovatelů grantových projektů nejsou uspokojeny, bude k určitým rozporům mezi neúspěšnými navrhovateli a GA ČR docházet vždy. Nicméně, jak vyplynulo z vystoupení zástupců Akademické rady AV ČR, Konference rektorů a Rady vysokých škol, která zazněla při diskuzi na tomto setkání, je GA ČR považována za respektovaného poskytovatele s vysokou mírou objektivnosti při rozdělování finančních prostředků. Komunikaci GAČR směrem k odborné veřejnosti posiluje jako další příklad každoroční vyhlášení velmi prestižního ocenění – Ceny předsedy GAČR za daný rok. Cena předsedy GAČR byla udělena 27. 9. 2016 a slavnostního předávání se zúčastnili vedoucí představitelé ústavů Akademie věd, vedení vysokých škol, zástupci veřejného i politického života. Potvrdilo se mimo jiné, že GAČR je dnes opravdu uznávanou institucí, která se těší vysokému respektu odborníků. Otevřený dialog s odbornou veřejností probíhá i prostřednictvím webových stránek www.gacr.cz a sociálních sítí, pro vědce i administrativní pracovníky provozuje GAČR asistenční službu helpdesk, na kterou jsou směřovány dotazy – nejčastější z nich se pak objevují na webových stránkách GAČR.
2. Pro zlepšení komunikace uvnitř GA ČR významnou měrou přispělo i společné zasedání KR a předsednictva GA ČR, které se uskutečnilo na začátku března 2016. Na společném zasedání KR informovala členy předsednictva GA ČR o našem pohledu na systém výběru návrhů projektů, hodnocení grantových projektů, ale i problémech a hrozbách, které nás mohou čekat v budoucnosti.

- KR upozornila, že vzhledem k tomu, že European Research Council (ERC) požaduje, aby žadatel o „Starting Grant“ měl vysoký publikační záznam, ale publikace, které má se svým školitelem, se vyškrtávají, je třeba, aby mladí vědečtí pracovníci založili svou skupinu a řešili i nová témata. Proběhla diskuse o praxi na jednotlivých pracovištích. Byly také diskutovány možnosti úprav vyhlášení soutěže na juniorské projekty, která mají napomoci k vytvoření nových pracovních skupin s vysokou měrou inovativnosti.
 - Další diskuse se týkala systému rozdělování finančních prostředků mezi hodnocenými projekty z jednotlivých oborových komisí. Předseda GA ČR uvedl, že předsednictvo rozhoduje o udělení grantů za přítomnosti předsedů oborových komisí. Žádný aritmetický vzorec pro dělení financí není stanoven, nejsou totiž k dispozici objektivní kritéria pro porovnávání kvality návrhů v diametrálně odlišných disciplínách. Ve výsledku se úspěšnost v jednotlivých oborech příliš neliší.
 - Byla také probírána metodika výběru členů panelů. Ze strany GA ČR je snaha o výběr členů panelu co nejkvalitnějších, ale zůstává skutečností, že Česká republika je omezena počtem těchto odborníků a špičkových pracovišť v jednotlivých oborech. V současné době je vypsána dodatečná výzva k nominacím na kandidáty do některých panelů.
 - Posledním bodem byla diskuse o posudcích zahraničních oponentů. Kontrolní rada se při řešení stížností v některých případech setkává s nekvalitními posudky. Tyto posudky jsou evidentně málo podrobné nebo zjevně neobjektivní. V případě nekvalitního posudku musí členové hodnotících panelů v protokolu hodnocení explicitně napsat, že tento posudek nebrali do úvahy a rozhodovali na základě dalších posudků, proběhlé diskuse a konečného hodnocení panelu. Zároveň KR doporučuje, aby byl dále upravován systém, který by nekvalitní zahraniční oponenty postupně eliminoval.
3. Komunikaci mezi KR a Předsednictvem svědčí i vzájemná přítomnost na svých pravidelných zasedáních, ať už, jak bylo zmíněno, předsedy nebo místopředsedkyně GAČR na zasedáních KR, či přítomnost předsedy KR na zasedáních Předsednictva GAČR. Tato praxe znamená velmi důležitý dialog, který přispívá k zachování tradičně dobrých vztahů navzájem i celkové poslání jak GAČR, tak i úlohy KR v její kontrolní činnosti.

4. Určité třecí plochy existují také v oblasti řešení konfliktu zájmů při posuzování návrhů projektů a hodnocení zpráv o řešení. Při zasedání odborných orgánů je totiž důsledně vyžadováno, aby se členové panelu, kteří mají zaměstnanecský poměr ve stejné instituci jako navrhovatel/spolunavrhovatel nebo řešitel/spoluřešitel, neúčastnili příslušného jednání. Přitom za stejnou instituci se v případě vysokých škol chápe fakulta a pro AV ČR jednotlivý ústav. V některých vědních oblastech však v České republice existuje pouze několik málo špičkových pracovišť a z těchto pracovišť pak pochází několik členů panelu. Aby došlo k vyloučení možného konfliktu zájmů, je pak velká část členů panelu mimo jednacích místností, na což si někteří členové panelu stěžují. Nicméně i v těchto případech KR společně s předsednictvem GA ČR vyžaduje, aby byla důsledně dodržována pravidla k zamezení konfliktu zájmů a nemohlo tak docházet k nežádoucímu ovlivnění objektivnosti soutěže a hodnocení projektů.
5. Pokračuje důsledné využití software SciVal pro výběr zahraničních oponentů návrhů projektů. Bylo tak opětovně dosaženo toho, že pro téměř všechny projekty byly získány alespoň dva nezávislé zahraniční posudky. Ukazuje se přitom, že právě kvalitní zahraniční posudky vedou ke zvýšení transparentnosti celého výběru. Jistým problémem ale zůstávají nekvalitní posudky a byl navržen postup pro jejich postupné omezení, který byl stručně nastíněn v bodě 2.
6. V minulých letech bylo zavedeno přísnější hodnocení návrhů projektů členů panelu dalšími nezávislými zahraničními posuzovateli. Jejich úkolem je porovnání hodnocení příslušného návrhu projektu v kontextu ostatních návrhů daného panelu. Cílem je zvýšit objektivitu hodnocení a omezit možnost neoprávněného zvýhodnění členů panelu při výběru úspěšných projektů. Lze konstatovat, že celý systém hodnocení probíhá velmi objektivně, neboť v uplynulém období byly z 50 projektů členů panelu, navržených k financování, pouze 4 projekty byly následně z financování vyřazeny.
7. I nadále se věnuje zvýšená pozornost hodnocení ekonomické přiměřenosti návrhů projektů. Panel je vždy upozorněn, jestliže se jedná o finančně velmi náročný projekt. Cílem ale není a nemůže být vyřazení kvalitních větších, a tudíž i finančně náročnějších projektů, ale vyloučení projektů, kde navrhované výsledky projektu jsou ve výrazném nesouladu s požadovanými finančními prostředky.

8. Podrobně byly diskutovány zkušenosti se zavedením nové soutěže – juniorských grantů. Soutěž je určena pro mladší vědecké pracovníky se zkušeností s vědeckou prací na renomovaných zahraničních pracovištích. Cílem zavedení této skupiny grantových projektů byla podpora špičkových mladých vědců, kteří by následně mohli žádat o „*Starting Grant*“ ERC. V této oblasti je úspěšnost žadatelů z České republiky dlouhodobě hluboko pod průměrem EU. Tato soutěž byla zpočátku velmi kritizována, zejména ze strany představitelů humanitních a společenských disciplín s tím, že se pro jejich vědecké oblasti nehodí. Ale již loni, tedy ve druhém roce po zavedení, došlo i zde k významnému zvýšení podaných návrhů a získaných grantů.
9. Na začátku roku 2016 KR projednávala také záměr předsednictva připojit se k přípravě nové skupiny grantových projektů „*Podpora mezinárodní spolupráce pro získávání ERC grantů*“ na základě iniciativy „*ERC Fellowship to visit ERC grantee*“ z 19. ledna 2016. KR vyjádřila svoji plnou podporu záměru s tím, že tato soutěž by mohla vhodným způsobem doplnit skupinu juniorských grantů. European Research Council Executive Agency (ERCEA) zařadila (dle sdělení ERCEA ze dne 2. září 2016) do seznamu agentur uvedených v 2016 ERC Call for expression of interest to host visiting researchers. Dne 5. září 2016 GA ČR vyhlásila výzvu k podávání návrhů projektů v rámci skupiny grantových projektů: Podpora mezinárodní spolupráce pro získávání ERC grantů v základním výzkumu („Podpora ERC žadatelů“).
10. Pro další kvalitní práci KR bude nutné doplnění členů KR do plného počtu, tedy o dva členy. Vzhledem k rozdělení odborných kompetencí dosavadních členů by bylo vhodné doplnění odborníků z oblasti věd o neživé přírodě, případně oblasti biologických věd (v dosavadním složení dominují odborníci ze společensko-humanitních věd).

Vyřizování stížností podaných do KR

Významným úkolem v činnosti KR je také projednávání a vyřizování podnětů navrhovatelů projektů, námitek a stížností na porušení podmínek veřejné soutěže při hodnocení návrhů projektů, hodnocení řešení projektů a dosažených výsledků. V tomto procesu se KR soustřeďuje především na to, zda byla ve všech rovinách posuzovacího procesu dodržována ustanovení zadávací dokumentace veřejné soutěže, zda panely a oborové komise postupovaly transparentně a zda byl celý proces hodnocení v souladu s podmínkami veřejné soutěže. KR si je zároveň vědoma, že nemůže a ani nechce nahrazovat odbornou činnost panelů a oborových

komisí, kde zasedají významní odborníci příslušného oboru, ani činnost zahraničních expertů.

V časovém rozmezí od října 2015 do září 2016 bylo doručeno celkem 36 stížností na neudělení podpory navrhovaným projektům, resp. stížností na nesouhlas s výsledkem oponentního řízení projektu i následným rozhodnutím předsednictva. Při porovnání s celkovým počtem podaných projektů tak pouze u 1,3 % došlo k protestům proti neudělení podpory. Poté KR obdržela stížnosti na přezkoumání výsledku protokolu o hodnocení dílčí nebo závěrečné zprávy o řešení projektu, dále nevyhovění žádosti o změnu v čerpání finančních prostředků či genderová hlediska při rozhodování. Všechny žádosti byly k datu podání této zprávy ze strany KR vyřízeny.

Oproti předchozímu období, kdy KR za celý rok vyřizovala celkem 23 stížností, došlo k výraznému nárůstu počtu podaných stížností na 36. Tato skutečnost je v ostrém protikladu k poklesu počtu stížností, ke kterému došlo v předchozím roce. Tehdy jsme vyslovili domněnku, že k tomu došlo vlivem zvýšené úspěšnosti v grantových soutěžích. V uplynulých dvou letech totiž úspěšnost v grantových soutěžích byla přibližně stejná a pohybovala se kolem 28 %. Z analýzy obsahu stížností usuzujeme, že za příčinami nárůstu částečně stojí určitá nezkušenost některých nových členů panelů, kteří nevěnovali dostatečnou pozornost zpracování hodnotících posudků. KR proto uložila předsednictvu GA ČR, aby věnovalo větší pozornost zpracování posudků a poučila členy hodnotících panelů o nutnosti věnovat této činnosti více pozornosti. Tento posun by se měl odrazit v dalším kole jednání panelů i oborových komisí. Další příčinu navyšování počtu stížností pak vidíme ve skutečnosti, že s nárůstem počtu výzkumných center, na jejichž vznik štědře přispěla Evropská unie, narůstá tlak na to, aby si centra na provoz alespoň částečně vydělala sama. Pracoviště pak ve větší míře než doposud očekávají od svých vědeckých pracovníků, že uspějí v grantových soutěžích.

Dále uvádíme přehled stížností, kterými se zabývala KR ve sledovaném období. Uvedeno je registrační číslo přihlášky projektu, obecný důvod stížnosti a výsledek šetření KR:

16-14082S

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, Ústav experimentální botaniky AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-06904S

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta, nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-01429S

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, Biotechnologický ústav AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-16680S

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-11313S

Žádost o přezkum posudků u návrhu projektu, Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta aplikovaných věd, nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-24268S

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, Slezské zemské muzeum, nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-07769S

Žádost o případnou změnu rozhodnutí u návrhu projektu, Ústav molekulární genetiky AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-12580Y

Žádost o případnou změnu rozhodnutí u návrhu projektu, Ústav molekulární genetiky AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-03379S

Žádost o případnou změnu rozhodnutí u návrhu projektu, Ústav molekulární genetiky AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-16452S

Žádost o případnou změnu rozhodnutí u návrhu projektu, Ústav molekulární genetiky AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-26245Y

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, Vysoké učení technické v Brně, Středoevropský technologický institut, nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-00885S

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, Fyziologický ústav AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-06894S

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, Biotechnologický ústav AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-09443S

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, Mikrobiologický ústav AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-02183S

Žádost o prošetření objektivitu hodnocení u návrhu projektu, Vysoká škola finanční a správní, z.ú., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-26952S

Odvolání proti rozhodnutí o vyřazení návrhu projektu, ENLINES s.r.o., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-03945S

Žádost o přezkoumání hodnocení u návrhu projektu, Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-18203Y

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební, nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-21478S

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, Západočeská univerzita v Plzni, Nové technologie výzkumné centrum, nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-12630S

Žádost o přehodnocení u návrhu projektu, Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-13190S

Námítka proti hodnocení návrhu projektu, Západočeská univerzita v Plzni, Nové technologie výzkumné centrum, nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-07439S

Odvolání proti hodnocení návrhu projektu, Biotechnologický ústav AV ČR, v.v.i. nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-06168S

Námítky proti hodnocení návrhu projektu, Fyziologický ústav AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-11977S

Námítky proti hodnocení návrhu projektu, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-17627S

Námítky proti hodnocení návrhu projektu, Ústav experimentální medicíny AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

P207-12-1568

Reakce na odstoupení od smlouvy, Mikrobiologický ústav AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-12837S

Zpochybnění hodnocení návrhu projektu, Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Fakulta chemicko-inženýrská, nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-03806S

Žádost o informace k postupu hodnocení návrhu projektu, Ústav teorie informace a automatizace AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-14743S

Žádost o přezkoumání rozhodnutí panelu ohledně hodnocení návrhu projektu, Ústav fyziky plazmatu AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-16786S

Stížnost na kvalitu posudků u návrhu projektu, Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Fakulta chemicko-inženýrská, nebyla porušena pravidla GA ČR.

14-27496S

Žádost o přezkoumání rozhodnutí, Ústav mezinárodních vztahů, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

14-30062S

Žádost o přezkoumání rozhodnutí, Fyzikální ústav AV ČR, v.v.i., nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-16225S

Podnět KR na nevhodné formulace v posudku, Masarykova univerzita, nebyla porušena pravidla GA ČR.

14-33094S

Žádost o vysvětlení zamítnutí převodu finančních prostředků, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, nebyla porušena pravidla GA ČR.

P410-11-0423

Žádost o změnu hodnocení projektu, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., žádost podána po zákonné lhůtě.

P410-11-P779

Žádost o změnu hodnocení projektu, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., žádost podána po zákonné lhůtě.

Spolupráce KR s ostatními složkami GA ČR

Hlavním partnerem pro plnění funkcí stanovených zákonem bylo pro KR především předsednictvo GA ČR, které ve sledovaném období pracovalo v následujícím složení:

- prof. RNDr. Ivan Netuka, DrSc. (předseda) – vědy o neživé přírodě
- prof. Ing. Stanislava Hronová, CSc., dr. h. c. (místopředsedkyně) – společenské a humanitní vědy
- prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc. FRCPsych. – lékařské a biologické vědy
- prof. RNDr. Bohuslav Gaš, CSc. – technické vědy
- prof. Ing. Otomar Linhart, DrSc. – zemědělské a biologicko-environmentální vědy

V celém uplynulém období byla spolupráce KR s předsedou GA ČR a celým předsednictvem GA ČR na velmi dobré úrovni. Zatímco práce předsednictva spočívala v řízení GA ČR a případném směřování jejího dalšího rozvoje, vykonávala KR ve spolupráci s úsekem kontroly Kanceláře GA ČR dohled nad činností celé GA ČR, takže kontrolovala jak činnost předsednictva a jeho poradních orgánů, tak i účelnost a efektivitu využití finančních prostředků rozdělených na jednotlivé grantové projekty.

Vědecká rada GA ČR (dále také VR), jejíž postavení vyplývá z § 36 zákona 130/2002 Sb. pracuje od roku 2014 v následujícím složení:

- prof. Ing. Zdeněk Bittnar, DrSc. (předseda)
- prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA (místopředseda)
- prof. Ing. Jana Hajšlová, CSc.
- prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.
- prof. RNDr. Jan Hanousek, CSc.
- prof. RNDr. Jan Kratochvíl, CSc.
- prof. PhDr. Jiří Kuthan, DrSc., dr. h. c.
- prof. Ing. Jiří Málek, DrSc.
- prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc.
- doc. RNDr. Vojtěch Petráček, CSc.
- prof. PhDr. Jan Sokol, CSc., Ph.D.
- prof. MUDr. Julius Špičák, CSc.

Předseda KR se podle potřeby zúčastňuje zasedání VR s cílem seznámení se s koncepčními a dlouhodobými cíli navrhovanými VR a koordinace činnosti obou orgánů. Mimo to jsou aktuální otázky projednávány přímo mezi předsedy obou rad.

KR také musí vyzvednout kvalitní spolupráci s pracovníky Kanceláře GA ČR, pod vedením ředitelky Ing. Lady Knetlové. Klíčová pro činnost KR byla spolupráce s úsekem kontroly Kanceláře GA ČR vedeným Ing. Martinou Vondráčkovou, která byla pro úspěšnou činnost KR nezbytná, neboť zajišťovala členům KR podklady pro jejich kontrolní činnost.

Závěr

Kontrolní rada GA ČR plnila během období od října 2015 do září 2016 všechny úkoly, které jí stanovuje zákon 130/2002 Sb., resp. jeho novela obsažená v zákoně 110/2009 Sb. Kontrolní rada standardně vykonávala ve sledovaném období kontrolu činnosti GA ČR, vyřizovala stížnosti na neudělení grantů některým projektům, projednávala a předkládala návrhy na zlepšení činnosti GA ČR a prováděla fyzické kontroly při jednání panelů, oborových komisí a předsednictva. Ve spolupráci s úsekem kontroly Kanceláře GA ČR kontrolovala čerpání finančních prostředků a zaměřila se na případné neoprávněné nakládání s finančními prostředky. Členové KR se aktivně účastnili práce, jak účastí na pravidelných schůzích, tak zejména účastí na jednáních panelů, oborových komisí a předsednictva GA ČR. Dalším důležitým úkolem pak bylo vyřizování stížností navrhovatelů a řešitelů grantů s cílem přispět k regulérnímu průběhu soutěže.

V dalším období bude KR pokračovat ve své kontrolní činnosti při hodnocení návrhů projektů, stejně tak jako při hodnocení výsledků grantových projektů obsažených v dílčích a závěrečných zprávách. V rámci svých zákonem daných kompetencí bude KR nadále navrhopat opatření na zlepšení činnosti GA ČR a pozornost bude i nadále věnovat kontrole čerpání finančních prostředků poskytnutých GA ČR na řešení grantových projektů. KR se tak bude podílet na zlepšení činnosti celého systému podpory základního výzkumu.

V Praze dne 17. října 2016

Zpracovala prof. PhDr. Jana Geršlová, CSc.

předsedkyně KR